

Inbreng Onafhankelijke Raadsman

Rondetafelgesprek Afhandeling Mijnbouwschade Groningen

19 juni 2019

De Onafhankelijke Raadsman behandelt al sinds april 2013 klachten over de afhandeling van mijnbouwschade in Groningen. In de afgelopen zes jaar heeft dat een breed palet opgeleverd van de problemen waar de Groningers mee te maken krijgen.

De gevolgen van de gaswinning in Groningen hebben onder de inwoners tot veel boosheid, frustratie en wantrouwen geleid. Inwoners zijn ongevraagd met deze problematiek geconfronteerd en worden soms met een te zware last opgezadeld. Ze maken zich zorgen over hun veiligheid en worden geraakt in de kern van het bestaan: hun thuis. Er is al jaren veel onzekerheid en dit heeft zijn weerslag op de inwoners.

De Raadsman constateert al enkele jaren dat de afhandeling van mijnbouwschade veelal langdurige en stroperige processen betreft. Ruim twee jaar geleden maakte de minister bekend dat het Rijk de schadeafhandeling van NAM zou overnemen. De afhandeling van nieuwe schademeldingen werd daarom in april 2017 opgeschort, in afwachting van een nieuw schadeprotocol. Het heeft maar liefst een jaar geduurd voordat er een nieuw instituut was (de Tijdelijke Commissie Mijnbouwschade Groningen, TCMG). Vervolgens is gebleken dat de TCMG de nodige opstartproblemen kende. Het aantal afgehandelde schades loopt dan ook sterk achter bij wat nodig is.

Voor de inwoners met schade is het wrang dat de overheid niet in staat is gebleken de schadeafhandeling snel en soepel over te nemen. De vraag is of er nu wel tempo kan worden gemaakt. Op dit moment ligt een wetsvoorstel in het verschiep om de schadeafhandeling bij wet op een publieke manier te organiseren. In dit wetsvoorstel worden de taken van de TCMG overgenomen door een permanente organisatie, voorlopig Instituut Mijnbouwschade (IM) genoemd. De overgang van de TCMG naar IM zal ongetwijfeld nog wat voeten in de aarde hebben. De betrokken partijen zullen zich moeten inzetten dat dit niet tot nieuwe vertragingen en onduidelijkheden kan leiden voor de inwoners van Groningen. Dit moet koste wat kost worden voorkomen.

Het belang van de inwoners moet dan ook te allen tijde voorop gesteld worden. De Groningers hebben nu lang genoeg te maken gehad met de negatieve gevolgen van de gaswinning. De gevolgen zullen voorlopig blijven, echter de manier waarop de gevolgen opgelost worden moet anders.

Om het vertrouwen van inwoners te herstellen is het noodzakelijk dat er een versnelling komt in de schadeafhandeling. In brede kring wordt inmiddels gedeeld dat er sprake is van een crisis in slow motion. Nu dit is onderkend zou dat ook tot een specifieke crisisaanpak moeten leiden. Nu wordt de schadeafhandeling namelijk nog teveel benaderd vanuit de vraag wie financieel aansprakelijk of verantwoordelijk is. Deze aansprakelijkheidsbenadering heeft in de afgelopen zeven jaar geleid tot een kafkaëske situatie waarin enorme kosten worden gemaakt in bureaucratische processen.

Bij een crisisaanpak vormt de oplossing van een probleem het primaire uitgangspunt. Met de oplossing als focus kan de inwoner veel beter centraal worden gesteld dan nu het geval is. Een hernieuwde aanpak moet ervoor zorgen dat de zaken daadwerkelijk anders aangepakt gaan en kunnen worden. Hierbij is het essentieel dat wetgeving niet in de weg zit en dat gekeken wordt naar directe en concrete oplossingen voor inwoners. De kans is anders levensgroot dat er over een jaar weer een nieuw stuwmeer is ontstaan.

Wat is er nodig om het grote aantal openstaande dossiers af te handelen?

Wat de Groningers nodig hebben is een ruimhartige en snelle afhandeling van de schades. Het stuwmeer aan schademeldingen is enorm en deze is alleen maar toegenomen na de recente bevingen in Westerwijtwerd en Garrelsweer. Het is goed dat erkend wordt dat de gestapelde zorgvuldigheid bij het huidige schadeafhandelingsproces te veel ten koste gaat van de snelheid en leidt tot onvoldoende resultaten en dat de focus meer gelegd wordt op versnelling van de procedure. De Raadsman meent ook dat het stuwmeer aan schademeldingen alleen kan worden opgelost met onorthodoxe maatregelen.

De Raadsman is dan ook voorzichtig optimistisch over de versnellingsafspraken die zijn gemaakt (brief van de minister van EZK van 3 juni jl. en het bestuurlijk overleg van 5 juni jl.) en de bijbehorende voorgestelde aanpak voor versnelling van de schadeafhandeling, waaronder de stuwmeerregeling (brief van de minister van EZK van 13 juni jl.). Om de stuwmeerregeling een succes te kunnen laten worden dienen eigenaren overigens ook een beroep te kunnen doen op de Waardevermeerderingsregeling. Anders is de kans namelijk groot dat men toch massaal een beoordeling verlangt van een expert opdat gebruik kan worden gemaakt van de regeling.

De Raadsman wil echter benadrukken dat bij het uitvoeren van deze maatregelen het welbevinden van de inwoners te allen tijde centraal moet blijven staan. Ook bij deze nieuwe onorthodoxe stuwmeerregeling zullen er inwoners buiten de boot vallen. Hierdoor kan een gevoel van ongelijkheid ontstaan. Bovendien moet ervoor worden gewaakt dat door de onoverzichtelijkheid van de verschillende regelingen nog meer onduidelijkheid en onzekerheid voor inwoners ontstaat. De Raadsman zal de uitvoerbaarheid in de praktijk dan ook nauwgezet volgen.

Hoe om te gaan met nieuwe schades?

De TCMG heeft nog een inhaalslag te maken op het gebied van versnelling en vereenvoudigen van procedures. De Raadsman hoopt dat het afhandelingsproces daadwerkelijk verbeterd wordt door de aangekondigde versimpeling en optimalisering van het afhandelingsproces.

Kortom, op papier lijken goede versnellingsafspraken gemaakt te zijn, maar in de praktijk moet dit nog blijken. Een andere aanpak is noodzakelijk. Het is nu tijd voor daadkracht!

Mr. L.J. Klaassen
Onafhankelijke Raadsman